

De brede school, een eenheid van functies of een functionele eenheid?

Drs. Anne van der Kooi

Lector Brede School Hogeschool R'dam

Directeur adviesbureau Septool Den Haag

Welke organisaties kunnen betrokken zijn bij het creëren v.e. brede school?

- Schoolbesturen
- Lokale overheid; maatschappelijke zorg & ruimte
- Centrale overheid
- Schooldirecteuren
- Kinderopvangorganisaties; kdv en bso
- Peuterspeelzaal
- Jeugd- en kindzorgorganisaties
- Welzijnsinstellingen
- Bibliotheek , sport-, kunst en cultuurverenigingen
- Wijkorganisaties

Wat willen we met de brede school?

- Beter onderwijs? (didactisch)
- Betere leeropbrengsten? (toetsresultaten)
- Sociale competenties bij het kind ontwikkelen?
- Onderwijsachterstanden bestrijden?
- Talentontwikkeling bij kinderen bevorderen?
- Efficiënter gebruik van mensen, middelen en ruimte?
- Andere rolverdeling in het onderwijsveld tot stand brengen?
- Efficiëntere dagprogrammering voor werkende ouders faciliteren.
- Bevorderen van de ouderparticipatie
- **Verbinden van pedagogische omgevingen?**
- **Integreren van pedagogische omgevingen?**

Kortom.....

- It's a hell of a job om inhoudelijk, procesmatig, organisatorisch, financieel, ruimtelijk en beheertechnisch een brede school tot stand te brengen. Gemiddelde procestijd; **7 jaar**
- De brede school is in Nederland verworven tot een containerbegrip. Nederland telt 1200 brede basisscholen. 20% van alle basisscholen is een brede school.

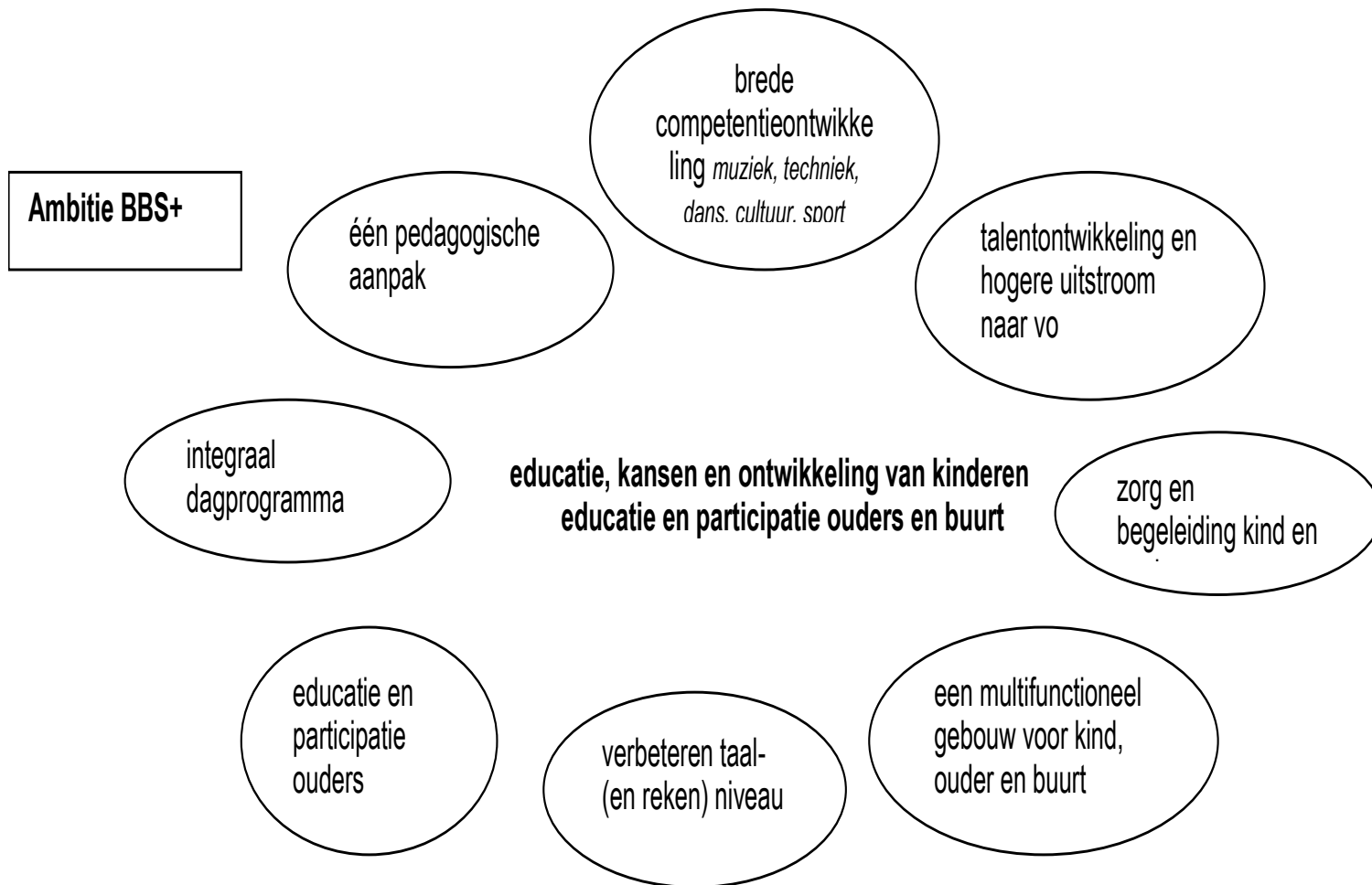
Stoppen of doorgaan?

- Doorgaan!
 - Maar wel focus aanbrengen.
 - Zorg dat er geen “gedwongen huwelijken ontstaan”.
 - Onafhankelijk procesmanagement.
 - Werk van visie naar vorm.
 - Sla geen stappen over omdat je denkt, “dat dat later wel komt”.
 - Ontwikkeling, beheer en organisatie liggen in elkaars verlengde.
 - Afspreken welke onderwijsopbrengsten verwacht worden.
 - **“Small is Smart”; dit betreft het aantal deelnemers in de Brede School.**

Concrete processtappen; eerst vragen stellen en piketpaaltjes slaan

1. Wie heeft bepaald dat er een brede school moet komen?
2. Wie zijn de beoogde partners in de brede school en wie heeft dat bepaald? Kies voor aanbesteding van partners als er onvoldoende vertrouwen is in de beoogde partners.
3. De school (scholen) is / zijn leidend in het proces.
4. Creëer een gezamenlijke visie; wat wil je wel en wat wil je niet met elkaar delen? Ontwerp een pedagogische basisvisie; welke doelen streef je naar, hoe wil je die bereiken, wie heb je daarvoor nodig, hoe financier je dat, hoe ziet je toekomstige organisatie er uit, welke ruimtelijke kaders zijn daarvoor nodig?

Voorbeeld BS Moerwijk; visie

Voorbeeld BS Moerwijk; organisatie

Organisatie


```
graph LR; A[Organisatie] --- B[gezamenlijke organisatie  
gezamenlijk beheer  
gezamenlijke afspraken en huisregels  
gezamenlijk contact met ouders  
gezamenlijk contact met netwerk van:  
• zorg  
• wijk / buurt / politie  
• gemeente];
```

gezamenlijke organisatie
gezamenlijk beheer
gezamenlijke afspraken en huisregels
gezamenlijk contact met ouders
gezamenlijk contact met netwerk van:

- zorg
- wijk / buurt / politie
- gemeente

Inhoudsopgave van de samenwerkingsovereenkomst.

1. Algemeen	3
1.1 Omschrijving van het project	3
1.2 Opbouw van de samenwerkingsovereenkomst	4
2. Deel I Samenwerkingsovereenkomst basisorganisaties	5
2.1 Inhoudelijke samenwerking	5
2.2 Relatie tussen de integrale programmering, het ruimtelijke programma voor het gebouw en het beheer van het gebouw	5
2.2.1 Het ruimtelijk programma van eisen	5
2.2.2 Het beheer	6
2.3 Financiering vastgoed	7
2.4 Groei van de BBS+	7
2.5 Vaststelling huurprijs	7
2.6 Procesafspraken Samenwerkingsovereenkomst Deel I	8
2.7 Opdrachtgeverschap en plankosten	8
3. Deel II, de programma-organisatie	9
3.1 Motief	9
3.2 Inhoudelijke samenwerking	9
3.3 Ruimtelijke samenwerking	10
3.4 Processtappen voor het opzetten van de programmaorganisatie	10
3.5 Duur van de overeenkomst	10
3.6 Wijzigingen in de overeenkomst	11
3.7 Geschillen	11
3.8 Ondertekening	11

Basis voor het ruimtelijke pve.

- Goed uitgewerkte visie
 - Kernvraag is: naast elkaar of integraal?
 - Hoe organiseer je “gezamenlijkheid”
- Aard van de samenwerking en organisatievorm
 - Nieuw maatschappelijk ondernemerschap binnen gezamenlijke rechtspersoon
 - Vereniging van eigenaren
 - Samenwerkingsvorm zonder rechtspersoon
 - Uitsluitend beheersafspraken
- Eigenaarschap, overheid of belegger; van wie is het gebouw
 - Juridisch
 - Economisch
- Beheerplan op hoofdlijnen
 - Bemetering gas (warmte) , water en elektriciteit
 - Schoonmaken en afvalverwerking
 - Alarmering
 - Programmering
 - Verhuur
 - Keukenfaciliteiten
 - Kopiëren

Ruimtekeuzes die cruciaal zijn voor het succes of falen van het project.

- Is de beoogde brede school een eenheid van functies of een functionele eenheid.
- Wel geen ruimte voor gezamenlijke functies. Denk aan:
 - Aula / Conciërgeruimte
 - Keuken
 - Theater / Dansruimte
 - Sportzaal
 - Technieklokaal / Atelier
 - Bibliotheek / Mediatheek
 - Ouderkamer
 - Speellokalen
- Afspraken over het grondeigendom.
- Huren of kopen.
- Toegankelijkheid van het gebouw: ieder z'n eigen entree?
Toegankelijkheid bij avondgebruik!
- Goed uitgewerkt ruimtelijk relatieschema op basis van functionaliteit.

Oplossingen om te komen tot een goed ruimtelijk concept (1)

- Creëer een gezamenlijk domein door inbreng van genormeerde m2-ers per deelnemer. Dus geen discussie over **extra** m2-ers als er geen enkele partij is die de investering en exploitatie voor haar rekening wil nemen. Dat ziet er als volgt uit:
 - Scholen leveren bijvoorbeeld 20% van hun norm m2-ers in voor gezamenlijk gebruik
 - BSO levert bijvoorbeeld 75% van de eigen m2-ers in. Maakt vervolgens gebruik van alle extra's in het gebouw.
 - Peuterspeelzaal levert bijvoorbeeld 10% van de eigen m2-ers in
 - Welzijnsorganisaties en kunst-, cultuur en sportorganisaties huren van de brede school organisatie.
 - Etc.
- Zorg dus voor voldoende schaalniveau!

Oplossingen om te komen tot een goed ruimtelijk concept (2)

- Als een particuliere belegger eigenaar wordt van het gebouw maak dan erfpachtsafspraken over het toekomstige hergebruik van de grond.
- Denk goed na hoe functioneel het is om het gebouw van buitenaf te voorzien van allerlei eigen entrees per deelnemer.
- Een goed uitgewerkt ruimtelijkrelatieschema is een vertaling van de gezamenlijke visie hoe de beoogde brede school een brede school wil zijn.

De architect; ruimte volgt inhoud

- **De architect komt pas in beeld als alle voorgaande stappen gezet zijn!**
- Wel / geen Europese aanbesteding is een kwestie van de omvang van de investering.
- Bij de aanbesteding ontvangt de architect het visiedocument en het ruimtelijk pve.
- Maximaal 5 architecten presenteren hun vertaling van het visiedocument en ruimtelijk pve in een ruimtelijk concept. De deelnemers bepalen gezamenlijk de architectenkeuze.

De investering en exploitatie

Voorlopige uitkomsten van de investerings- en exploitatie-opzet voor de brede school o.b.v. een voorlopige opzet, volgens rekenmodel Septool							
	Omschrijving	organisatie	bvo	kosten in €'s	per m2	Algemeen	
1.	Aantal m2-ers bvo volgens opgave tbv OBS X	X	1354	€ 2.519.849	€ 1.861		
2.	Aantal m2-ers bvo volgens opgave tbv School Y	Y	678	€ 1.261.506	€ 1.861		
3.	idem kinderdagverblijf (KDV)	AAAAAAA	176	€ 327.543	€ 1.861		
4.	idem BSO	BBBBBBB	212	€ 394.541	€ 1.861		
5.	idem Kinderdagcentrum (KDC)	CCCCCCC	215	€ 399.472	€ 1.861		
6.	Subtotaal brede school		2635	€ 4.902.912	€ 1.861		
7.	genormeerde bouwkosten voor OBS X obv vng norm-onderwijs				1564	euro / m2	(incl. lift en incl. btw excl grc
8.	genormeerde bouwkosten voor Y obv vng norm-onderwijs				1699	euro / m2	(incl. btw excl grond)
9.	Grondkosten (aanname)				297,5	euro / m2	(incl btw)
10.	Percentage verwachte hogere stichtingskosten boven de norm (exclusief de grond)				nvt		
11.	Werkelijke stichtingskosten (incl. grond) obv ervaringscijfers			nvt	nvt	bedragen in euro's	
12.	Exploitatietermijn					40 jaar	
13.	Huurprijzen	Scholen		het kostendekkende bedrag voor de gemeente.		115	euro per m2 bvo
		KDV en BSO				120	euro per m2 bvo
		KDC				120	euro per m2 bvo
14.	Financieringsrente (hele looptijd)					0,0525	
15.	Disconteringsvoet (hele looptijd)					0,0525	
16.	Huurderving					0,0075	
17.	Vaste lasten					7	euro per m2 bvo
18.	Herinvesteringsreservering					11	euro per m2 bvo
19.	Onderhoud					10	euro per m2 bvo
20.	Indexering gedurende hele periode					0,02	euro per m2 bvo
21.	Onderhoudinverstering gedurende de hele exploitatie periode					€ 3.341.710	
22.	Exploitatietermijn 40 jaar, dus gemiddeld per jaar (incl. indexering)					€ 83.543	
23.	Dat is per m2 bvo					€ 32	
24.	Referentieproject brede school Delft door corporatie					€ 41	
24.	Restwaarde					0	
25.	NCW over 40 jaar					107.507	positief
26.	BAR					6,19%	
	Opmerking:	Meegenomen zijn de investering en de exploitatie van de buitenruimte opstellen en de pleinen. Aanleg pleinen wordt geacht in de stichtingskosten voor de school te zitten. Het plein voor de kinderopvang zit in de stichtingskosten voor deze domeinen. Daardoor zijn de stichtingskosten iets lager dan bvo x prijs / m2. Voor het schoolplein is een investering meegenomen als een simpel betegeld plein zonder toestellen en lage grondkosten.					
		Onduidelijk is wie de bouw van het fietsenhok betaald; een veel gehanteerde norm is 70 euro per fietsplek.					

De brede school binnen het lectoraat van Hogeschool Rotterdam

- De Brede School wordt gezien als de historische opvolger van de klassikale basisschool.
- De focus van de onderzoeklijn binnen mijn lectoraat ligt bij het creëren van verbindende en elkaar versterkende leercontexten in de Brede School. Waarom zou je “drama” en taallessen apart aanbieden als ze beide alle aspecten van taalontwikkeling in zich hebben? Zo kun je allerlei verbindende leercontexten creëren.
- De Brede School vraagt om een eigen “evidence based” curriculum. Er zou een andere naam moeten komen.
- Leeropbrengsten zullen in de nabije toekomst een essentieel kwaliteitscriterium voor de brede school gaan vormen. Nu zijn de extra leeropbrengsten niet aantoonbaar.
- Het toepassen van de nieuwste inzichten op het gebied van breinontwikkeling bij kinderen zullen in het curriculum van de brede school een plek moeten krijgen.